

НОРМАТИВНО ПРАВОВІ АКТИ З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

*Токарєв В.М., кандидат юридичних наук, доцент
Харківський національний університет Повітряних Сил ім. Івана Кожедуба*

Проблема корупції в Україні залишається вкрай актуальною. Фактично, корупція зросла до масштабів національної загрози та знищує державність України. Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5 схвалено Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020», яка визначає цілі та показники їх досягнення, а також напрями і пріоритети розвитку країни. Метою реформ є досягнення європейських стандартів життя та гідного місця України в світі. «Стратегія–2020» включає в себе 62 реформи, з них пріоритетними визначені 8 реформ та 2 програми.

Реформу системи національної безпеки і оборони, оновлення влади та антикорупційну реформу, судову та реформу правоохоронної системи віднесено до 8-ми пріоритетних. Базовим нормативним актом, що регулює питання подолання корупції в Україні є Закон України «Про запобігання корупції». Цей Закон визначає основні засади запобігання та протидії корупції в публічній і приватній сферах суспільних відносин, відшкодування завданої внаслідок вчинення корупційних правопорушень шкоди, поновлення порушених прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав чи інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Закон України «Про запобігання корупції» визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні,

зміст і порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень.

Закон України «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 – 2017 роки», визначив першочергові заходи зі зменшення корупції та формування бази для подальших антикорупційних реформ.

Закон України «Про Національне антикорупційне бюро» від 14.10.2014р. визначає правові та організаційні засади державного правоохоронного органу, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень щодо вищих посадових осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування та становлять загрозу національній безпеці, а також запобігання вчиненню нових. Крім інституційних засад боротьби з корупцією у вигляді створення Національного антикорупційного бюро, Законом визначено правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів з визначення кінцевих вигод одержувачів юридичних осіб та публічних діячів», встановлює механізм виявлення фізичної особи – кінцевого бенефіціара юридичної особи, а також вільного доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Це важливий крок на шляху забезпечення прозорості влади та подолання корупції. Мета Закону – розкриття інформації про реальних власників всього бізнесу та майна, яким володіють українські громадяни, в тому числі чиновники. Країна повинна знати, хто чим володіє та на яких підставах.

Закон «Про очищення влади», визначає правові та організаційні засади проведення очищення влади (люстрації), в тому числі від корупціонерів.

Наступний – Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Національне агентство є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні та з управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей подання службовими особами декларацій про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру у 2016 році» передбачає відповідальність за подання завідомо недостовірних відомостей у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, стосовно майна або іншого об'єкта декларування .

Важливим кроком на шляху реалізації Антикорупційної стратегії стало прийняття Постанови Уряду від 29.04.2015р. «Про затвердження Державної програми щодо реалізації засад державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційної стратегії) на 2015 – 2017 роки». Програмою передбачається розв'язання найбільш актуальних питань в сфері запобігання та протидії корупції.

Наказом Міністерства оборони України від 30 липня 2015 року № 374 затверджено Антикорупційну програму Міністерства оборони України на 2015 – 2017 роки. Це перша така Програма серед центральних органів виконавчої влади.

З метою реалізації проведення системних реформ наказом Міністерства оборони України від 11.03.2016 № 132 створено Комітет реформ Міністерства оборони України та Збройних Сил України. Прозорість та доброчесність – потужні інструменти боротьби з корупцією.

Таким чином, прийнятими нормативно-правовими актами з питань запобігання та виявлення корупції в Україні, визначені основні шляхи і способи розв'язання проблеми корупції:

- створення дієвого інституціонального механізму запобігання корупції в органах управління, на підприємствах, установах, організаціях;

- удосконалення військової кадрової політики, формування доброчесності військовослужбовців, їх негативного ставлення до корупції;

- нетерпимість до вчинення корупційних правопорушень у ході забезпечення виконання завдань захисту суверенітету і територіальної цілісності України, в міжнародних заходах з підтримання миру;

- усунення корупційних чинників та реформування процедур державних закупівель;

- посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм, розвитку та підтримки системи внутрішнього контролю;

- забезпечення умов для повідомлень про факти порушення вимог антикорупційного законодавства, застосування ефективних та стримуючих заходів до осіб, причетних до корупційних правопорушень;

- забезпечення відкритості та прозорості, сприяння участі громадськості в здійсненні передбачених законом заходів щодо запобігання корупції.